

CONEIX | RESPECTA | ESTIMA

Programa de sexualitat i afectivitat per a alumnes de 1r d'ESO

1

Ajuntament de Mataró

Disseny i edició: Ajuntament de Mataró, 2005

Autores: Montse Casas Puertas – Escola Maristes Valldeïa

Imma Salvador Fugaroles – Escola Cor de Maria

Teresa Torres Fernández – Benestar Social, Salut i Consum de l'Ajuntament de Mataró

Composició: T&M Autoedició

Impressió: Treballs gràfics Fàbregas-López, SL

PRESENTACIÓ

El Pla de Salut de Mataró 2003 – 2006 va assumir com a prioritat abordar les problemàtiques de salut sexual i reproductiva en els joves, amb l'objectiu general de reduir *“la incidència de problemes relacionats amb la salut sexual i reproductiva dels joves de Mataró”*. En el document es constatava, entre altres, l'opinió dels professionals amb experiència de treball en aquest camp, que consideraven que es manté encara un cert nivell de desconeixement en relació a determinats riscos associats a la sexualitat, així com la persistència de determinats mites i actituds poc positives vers la sexualitat.

Coneix, respecta, estima és un material adreçat a millorar els coneixements sobre salut sexual i reproductiva dels joves de Mataró, un dels tres objectius específics del Pla de Salut, i que concreten l'objectiu general abans esmentat.

Intervé en dos dels camps d'actuació prioritzats pel Pla:

- Millorar la qualitat dels programes d'educació sexual que s'imparteixen en els centres d'educació de Mataró.
- Aprofundir la coordinació entre professionals que intervenen en aquests programes educatius, concretament entre professionals del servei de Salut de l'Ajuntament i docents dels centres d'ensenyament. El material que es posa a la vostra disposició n'és una mostra.

Finalment, cal ressaltar que aquest material no és fruit de l'esforç d'un moment. Representa un pas endavant per part d'uns professionals que després d'una llarga experiència en el desenvolupament del programa de Sexualitat i Afectivitat, deu anys continuats de tallers dirigits als escolars, iniciat ja des del servei de Salut Comunitària del PASS, fan ara una aposta per introduir el programa en el seu àmbit més natural, el treball a l'aula.

Espero que se n'obtinguin els resultats que mereixen la dedicació i l'esforç que s'hi ha esmerçat.

Us animo a continuar per aquest camí.

Oriol Batista i Gázquez

Conseller delegat de Benestar Social,
Salut i Consum i Nova Ciutadania

INTRODUCCIÓ

Des de l'any 1995 s'ofereix a tots els centres d'ensenyament secundari de la ciutat, el *Taller de sexualitat i afectivitat*, adreçat als alumnes de 12-14 anys (1r cicle d' ESO).

Projectat, en un primer moment, de manera conjunta entre el Servei de Salut Comunitària del PASS i l'equip de la Consulta Jove del PASSIR, va ser una proposta de treball estructurada que donava resposta a l'increment de demandes puntuals que havíem anat rebent els dos serveis, sobre aquest tema. Al mateix temps, permetia el treball coordinat entre els dos equips.

Al llarg d'aquests anys s'han integrat al Programa diverses activitats, algunes conjuntes i d'altres no, però intentant mantenir sempre la coordinació inicial.

Vinculant-ho amb les accions previstes en el Pla municipal de salut (2003-06) i animades per algunes professores fidels al Taller pràcticament des del seu origen, i comptant amb la seva col·laboració, vam engrescar-nos a donar un format més estructurat al Taller.

Així va néixer el document que teniu a les mans. És el resultat de la revisió i adaptació del programa amb els objectius, activitats i materials de suport dels gairebé 10 anys de treball, a l'hora que l'hem ampliat a tota l' ESO.

Estructura del programa Coneix, respecta, estima

a) La carpeta

El programa té un format obert que permet noves aportacions. La seva presentació en una carpeta d'anelles possibilita la incorporació de nous objectius i/o activitats segons el criteri dels professors. La carpeta consta de 4 quaderns, un per a cada nivell d'ESO.

Els objectius plantejats en cada quadern s'han definit pensant en el moment evolutiu dels nois i les noies i en la continuïtat del programa. De tota manera, segons les hores que s'hi destinin, permet treballar només un objectiu, només un curs, només un cicle o bé tota l'ESO.

Malgrat que hi ha uns objectius específics que fan referència als rols de gènere i al llenguatge relacionat amb la sexualitat, és important que el professor afavoreixi el tractament d'aquests dos aspectes en totes les activitats que es proposen.

Per tal d'afavorir al màxim la participació dels alumnes, es proposen activitats a nivell individual, en grup petit i en grup gran, a partir d'una metodologia activa.

Les activitats que ho requereixen s'acompanyen d'unes *fitxes de treball* per als alumnes i unes altres d'*informació per al professor*.

L'activitat de síntesi *Què hem après?* que es proposa al final de cada quadern com a valoració del treball fet, també es pot utilitzar com a avaluació inicial, perquè el professor conegui la situació prèvia del grup classe.

b) La maleta de recursos

S'ha preparat una maleta amb els audiovisuals i les pel·lícules que el Programa proposa, així com altres materials de suport per al professor (llibres, mètodes anticonceptius).

Estarà disponible en servei de préstec al Centre de Recursos Pedagògics del Maresme.

SUMARI

QUADERN 1 | 1r ESO

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.
OBJECTIU•2	Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.
OBJECTIU•3	Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.
OBJECTIU•4	Conèixer els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.
OBJECTIU•5	Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

QUADERN 2 | 2n ESO

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.
OBJECTIU•2	Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i reforçar els coneixements sobre alguns aspectes de l'aparell reproductor del noi i de la noia (cicle menstrual, erecció, ejaculació).
OBJECTIU•3	Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics, i millorar l'autoestima, identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.
OBJECTIU•4	Millorar els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.
OBJECTIU•5	Conèixer la problemàtica vinculada a: embarassos no desitjats, la SIDA i altres malalties de transmissió sexual.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

QUADERN 3 | 3r ESO

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciats per la societat.
OBJECTIU•2	Adquirir els coneixements necessaris al voltant de la fecunditat perquè prenguin consciència d'aquesta nova capacitat i l'assumeixin de manera responsable.
OBJECTIU•3	Assumir, de manera positiva i responsable, el procés de canvi que estan vivint, prenent consciència i acceptant la nova figura corporal, proposant models alternatius als models dominants.
OBJECTIU•4	Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi van associats: desig, atracció, enamorament.
OBJECTIU•5	Reconèixer les situacions i els comportaments de risc pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS. Alternatives per a evitar-los i anàlisi de conseqüències.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

QUADERN 4 | 4t ESO

OBJECTIU•1	Conèixer la Consulta Jove del Servei d'Atenció a la Salut Sexual i Reproductiva de l'ICS (Institut Català de la Salut) i com accedir-hi.
OBJECTIU•2	Analitzar els rols de gènere potenciats per la societat.
OBJECTIU•3	Promoure i fomentar l'ús d'habilitats socials com la comunicació, l'empatia, l'expressió emocional, que permetin potenciar l'autoestima i el desenvolupament d'unes relacions adequades.
OBJECTIU•4	Conèixer els elements bàsics de la resposta sexual humana i dels afectes i emocions que hi van associats: desig, atracció, enamorament.
OBJECTIU•5	Reconèixer les situacions de risc del comportament sexual pel què fa a: embarassos no desitjats, SIDA i altres MTS (Malalties de Transmissió Sexual). Anàlisi de les conseqüències.
OBJECTIU•6	Conèixer i saber utilitzar els mètodes anticonceptius.
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?

ÍNDEX

OBJECTIU•1	Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.	11
ACTIVITATS	1• El fòrum de les princeses. Dramatització/representació teatral	12
	2• Què et regalem? Anàlisi de la publicitat	17
	3• Buscant feina. Collage	18
	4• Bomber? Bombera? Treball amb diccionari	19
OBJECTIU•2	Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.	21
ACTIVITATS	1• Què m'està passant? Qüestionari sobre canvis	22
	2• Cosa d'hormones. Audiovisual i debat	25
	3• El nostre cos. Audiovisual, treball de grup i treball individual	26
OBJECTIU•3	Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.	31
ACTIVITATS	1• L'auto què...? L'autoestima!!! Joc	32
	2• Tinc 13 anys i ... Discussió de casos	34
	3• Els nois i les noies parlem del mateix? Audiovisual i treball de grup	36
	4• Com em sento... Qüestionari	39
OBJECTIU•4	Conèixer els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.	41
ACTIVITATS	1• Analitzem els nostres hàbits d'higiene. Qüestionari i sopa de lletres	42
	2• Saludable - No saludable. Registre individual	46
OBJECTIU•5	Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.	49
ACTIVITATS	1• Com parlen els nois i les noies de sexe? Llistat sinònims	50
	2• El nostre diccionari bàsic. Treball amb diccionari	53
	3• Remena la sopa. Sopa de lletres	56
ACTIVITAT DE SÍNTESI	Què hem après?	59

OBJECTIU•1 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

- ACTIVITATS**
- 1• **El fòrum de les princeses.** Dramatització/representació teatral
 - 2• **Què et regalem?** Anàlisi de la publicitat
 - 3• **Buscant feina.** Collage
 - 4• **Bomber? Bombera?** Treball amb diccionari

OBJECTIU•1 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

- ACTIVITATS**
- 1• **El fòrum de les princeses.** Dramatització/representació teatral
 - 2• **Què et regalem?** Anàlisi de la publicitat
 - 3• **Buscant feina.** Collage
 - 4• **Bomber? Bombera?** Treball amb diccionari

ACTIVITAT•1 El fòrum de les princeses

Àrees relacionades

Tutoria, llengua catalana, educació visual i plàstica, ètica, ciències socials, crèdit variable de teatre.

Material

- Fitxa 1.
- Si es representa caldrà un material específic per a realitzar el vestuari, el maquillatge, els decorats...

Descripció de l'activitat

- Lectura dramatitzada i/o representació del conte.
- Anàlisi dels personatges i comparació amb els dels contes tradicionals.
- Debat del grup/classe dirigit pel professor.

Temes a tractar

- Estereotips sobre el físic.
- El paper de la dona i l'home a la societat.
- Les actituds masclistes.
- Les relacions sexuals entre joves (si el grup ho demana o el professor ho considera adient).
- Els mètodes anticonceptius (si el grup ho demana o el professor ho considera adient).

ACTIVITAT•1 El fòrum de les princeses

FITXA•1

Nom

Data

NARRADOR: Vet aquí una vegada, que totes les princeses i heroïnes dels contes de fades es varen reunir a la caseta de la Blancaneus per parlar de l'escassetat de prínceps intel·ligents.

BELLA DORMENT (ben desperta): "He decidit que no té sentit que em quedi a casa esperant que algun idiota aconseguixi travessar el bosc."

VENTAFOCS: "I jo n'estic tipa d'aquest fetitxista dels peus. Us podeu imaginar que algú triï la companya de la seva vida d'acord amb el número de sabata que fa? Com podria aguantar a un home així una dona que es tingui una mica de respecte a si mateixa?"

BLANCANEUS: "Després de tenir cura de la casa dels Set Nans, no vull veure cap més home ni en pintura. No n'hi havia cap que tapés el tub de la pasta de dents, ni que es rentés els mitjons bruts."

RAPUNZEL: "Us entenc perfectament. Aquell que venia a festejar-me no era massa eixerit. Però, us imagineu què és estar tancada dalt de la torre sense poder-se'n escapar? Estava molt contenta quan aquell xicot hi va pujar a dalt; vaig pensar que els meus dies de presonera s'havien acabat. Però, el molt ximple se'n va tornar cap a baix. Cada cop que tornava em deia que la propera vegada portaria l'escala. Però, mai no se'n recordava."

VENTAFOCS: "I tu t'ho creies de cap a peus que no se'n recordava? Espero que no t'hagis ficat en cap embolic."

RAPUNZEL (sorpresa): "Quin embolic? Quin problema voleu que tingui? Des del dia que em vàreu rescatar, em trobo molt bé i, fins i tot, m'he engreixat tres quilos!"

TOTES (crident): "Què dius? T'has engreixat tres quilos?"

RAPUNZEL (innocentment): "Sí... Però, tinc un petit problema que us voldria consultar. Últimament, als matins em trobo una mica marejada."

NARRADOR: Les va mirar de reüll en veure que s'havien quedat parades.

BLANCANEUS (rondinant): "I això que ens havíem reunit per parlar de l'escassetat de prínceps."

BELLA DORMENT (empipada): "I ara ens en sobra un!"

VENTAFOCS: "Bé, només podem fer una cosa, portar-la a veure l'àvia de la Caputxeta Vermella. En sap molt d'aquests problemes. Hi anirem quan acabi la reunió."

NARRADOR: La Rapunzel es va quedar parada, estranyada dels comentaris que havia provocat.

RAPUNZEL (pensativa): "D'ara en endavant parlaré menys."

BLANCANEUS (posant ordre): "D'acord. Parlàvem dels prínceps. Els que tenim són una colla d'inútils, què hi podem fer?"

RÍNXOLS D'OR: "Per vosaltres tant li fa. Jo mai no n'he tingut cap, de príncep. I no em fa cap gràcia que m'empaitin tres óssos, com sabeu. M'estimaria més algú apegalós que un ós."

RAPUNZEL (trencant el silenci): "Estic d'acord amb tu. Crec que..."

VENTAFOCS: "Jo en el teu lloc no obriria la boca."

BLANCANEUS: "Silenci, si us plau! Tornem a on ens havíem quedat. Què hi podem fer?"

CAPUTXETA VERMELLA: "Jo crec que totes som víctimes dels estereotips. Tothom es pensa que per viure felices ens cal un príncep. I a mi m'agrada més un bon llop. O un llenyataire." (es posa vermella)

BELLA DORMENT: "A mi no em sembla que ens calgui cap príncep. I, personalment, no em fa cap il·lusió estar esperant que arribi algun ximple amb la intenció d'ajuntar les meves terres amb les seves, encara que faci veure que està boig per mi."

RÍNXOLS D'OR: "Però, les princeses s'han de casar i ho han de fer amb un príncep. Si no fos així no hi hauria hereus, i ..."

VENTAFOCS (amb menyspreu): "Hereus. Això és el que no m'agrada. Per què no hi pot haver pubilles?"

CAPUTXETA VERMELLA: "Suposo que passa com amb la paraula "home", que diuen que inclou els homes i les dones."

BELLA DORMENT: "Doncs, a mi no m'agrada que em diguin "home". I, a més, no semblo un home, oi que no?"
 BLANCANEUS: "I jo n'estic tipa de comportar-me com cal que ho facin les princeses. No sóc ni delicada, ni estúpida i, per descomptat, que no sóc dèbil. Qualsevol que s'encarregui d'una casa amb set homenets sense tornar-se boja ha de ser molt forta."

BELLA DORMENT: "Us heu fixat que en molts contes les nostres enemigues són altres dones?"

VENTAFOCS: "Això passa perquè els contes els varen escriure els homes. Els agrada que les dones es barallin per ells."

BELLA DORMENT: "Bé, llavors, ens caldrà tornar a escriure els contes. A mi m'encantaria rescatar a un xicot eixerit a qui un oncle o padrastra malvat ha empresonat en algun castell o torre."

RÍNXOLS D'OR (amb menyspreu): "Quin argument més ridícul!"

BELLA DORMENT: "Ja ho sé. Aquest és l'argument dels nostres contes, però a l'inrevés."

VENTAFOCS: "Espero que no només voldrem donar la volta a la situació... Si fos així, només canviaríem els papers d'oprimit i d'opressor. I jo no vull oprimir ningú."

NARRADOR: Totes les dones hi varen estar d'acord.

BLANCANEUS: "El primer canvi que vull fer, és aconseguir que la meva madrastra, la Reina, ens faci costat. Si no entrem en competència pels homes, ja no tindrà tanta importància quina de nosaltres és més maca. Llavors, ella ja no tindrà cap motiu per estar gelosa. A més, és una dona molt intel·ligent, que fa funcionar el seu laboratori a les masmorres del castell. Estic segura que la podria convèncer per utilitzar la ciència de la farmacologia per fer el bé i no pas el mal."

VENTAFOCS: "Ben mirat, no hi haurà cap necessitat de considerar les dones com a enemigues si no lluitem per veure qui es queda aquests mascles idiotes. Com ens ho podríem passar de bé juntes!"

NARRADOR: En aquell precís instant, com passa sempre en els contes de fades, tres prínceps van arribar a la porta del castell. Havien estat viatjant pel bosc buscant l'oportunitat per desenvolupar el seu ego, matant dracs o rescatant princeses indefenses.

En veure la Ventafocs que se'ls mirava des d'una torre del castell, es van estarrufar de debò. El príncep 1 li va fer una reverència tant exagerada que per poc no cau del cavall.

PRÍncep 2: "Hola preciositat!"

PRÍncep 3: "Vols que et rescatem?"

NARRADOR: La resposta de la Ventafocs no va ser precisament la mena de llenguatge que s'atribueix a les princeses rescatades.

BLANCANEUS (donant-li un cop de colze): "Convida'ls a entrar. Crec que els hauríem de fer saber que els exclourem dels arguments dels contes."

NARRADOR: Els prínceps no se'n sabien avenir quan els acompanyaven a la sala plena de princeses i heroïnes. Estaven acostumats a mirar les dones d'una en una, però una habitació plena era un panorama que els frenava.

Ràpidament, la Ventafocs els va explicar les discussions que havien tingut i les conclusions que n'havien tret.

VENTAFOCS: "Així, doncs, no ens impressiona gens aquesta actitud masculista de donar-vos cops al pit."

NARRADOR: Els tres prínceps es van mirar atònits.

PRÍncep 1: "Voleu dir que ja no cal que siguem grans, forts i temeraris?"

PRÍncep 2: "Voleu dir que les princeses no són fràgils i indefenses?"

BLANCANEUS: "Sí, a les dues preguntes. N'estem tipes de comportar-nos com diuen que s'han de comportar les princeses estereotipades. D'ara en endavant actuarem com ens doni la gana."

NARRADOR: Un cop més els prínceps es tornaren a mirar, al temps que tots tres alhora s'eixugaven la suor del front.

PRÍNCEP 1: "Uf!"

PRÍNCEP 2: "Quin descans!"

PRÍNCEP 3: "És la millor notícia que m'han donat mai. N'estic tip de veure'm obligat a ser valent i temerari. A vegades passo una por terrible, però mai no ho he pogut dir a ningú. Pensava que no hi havia cap més home que es sentís així."

PRÍNCEP 2: "Quina tranquil·litat poder actuar de manera natural. M'aterrava pensar que havia d'obrir-me camí pel mig de les bardisses que envolten el castell de la Bella Dorment. Ara ja no caldrà fer-ho, dieu?"

BELLA DORMENT: "És clar que no. Només caldrà que truquis a la porta, com qualsevol persona civilitzada, quan hagi fet arrencar les bardisses i netejar el palau."

RÍNXOLS D'OR: "I per què no anem tots i totes a casa teva la setmana vinent! Tots junts podríem fer la feina en una tarda."

NARRADOR: Tothom hi va estar d'acord, fins i tot els tres prínceps.

Entretant la Ventafocs se les havia apanyat per seure al costat del segon príncep.

VENTAFOCS (tota melosa): "Em caus d'allò més bé. No m'importaria gens tenir-te en el meu proper guió."

NARRADOR: El príncep es va tornar vermell, però semblava molt content.

PRÍNCEP 2 (amb tímidesa): "A mi també m'agradaria."

NARRADOR: Just llavors es varen sentir uns cops a la porta del castell, i un altre príncep que portava una escala va ser acompanyat cap a l'habitació.

Al principi va quedar molt parat, però així que va veure la RAPUNZEL es va posar molt content.

PRÍNCEP 4: "Amor meu!"

RAPUNZEL : "Oh, estimat!"

NARRADOR: I es van abraçar.

PRÍNCEP 4: "Estava preocupat en veure que no eres a la torre. Havia preparat una fugida tan romàntica ..."

BLANCANEUS: "Bé, al menys has tingut la decència de presentar-te."

VENTAFOCS (donant-li un copet a l'esquena): "Que no veus que has deixat aquesta criatura prenyada?"

NARRADOR: La RAPUNZEL i el seu príncep es van mirar sense entendre res.

PRÍNCEP 4: "Però, jo em pensava ..."

RAPUNZEL (empipada): "Què punyeta vols dir? Quina barra!"

BLANCANEUS: "Bé, tu ens has dit que t'havies engreixat tres quilos..."

RAPUNZEL (enfadada): "És clar, perquè prenc anticonceptius. Tu creus que hauríem començat una relació seriosa i profunda sense ser responsables?"

NARRADOR: Totes les princeses i heroïnes van respirar de tranquil·litat. Just llavors la porta es va obrir espetegant i hi va aparèixer un morro amb uns ullals grossos i lluents. La Ventafocs va obrir la porta i un gran llop pelut va caure al mig de la colla de gent.

CAPUTXETA VERMELLA (enfadada): "Què hi cerques aquí?"

LLOP (aixecant-se): "Perdoneu. Buscava algú per menjar-me'l. Ja fa estona que ha passat l'hora de dinar i estic mort de fam."

VENTAFOCS: "Ei, escolta'm. Aquesta mena de fer ja no es pot aguantar més. Volem tornar a escriure tots els contes de fades, i si no et portes bé et traurem del conte de la Caputxeta Vermella."

LLOP (trist): "Oh, si us plau, no ho feu. Jo només em menjo la gent perquè no puc permetre'm el luxe de comprar menjar. Les persones que sou riques no pensem en els pobres."

NARRADOR: Tot el grup es va quedar callat, després la Ventafocs va parlar.

VENTAFOCS: "Potser podríem arreglar la situació si paguéssim aquelles persones que no tenen prou per a viure. (mirant el llop) Promets que no et menjaràs mai més la gent si podem solucionar el problema?"
LLOP (aixecant la pota dreta): "Paraula de llop. De fet, m'agraden més els congelats i les conserves. Les persones costen de pair."

NARRADOR: Tothom es va aixecar a punt de marxar del castell.

VENTAFOCS (adreçant-se a la Rínxols d'Or): "Me'n vaig a casa a parlar amb les meves germanastres. He fet un curs d'autoafirmació i ja sé com defensar-me d'aquelles tiranes. S'ha acabat d'estar tot el dia al peu de la pica fregant!"

RÍNXOLS D'OR: "Me n'alegro. On vas fer aquest curs, si es pot saber? Crec que a mi també m'aniria bé per a plantar cara a aquests tres óssos agressius."

NARRADOR: A fora, la Bella Dorment ja havia pujat al cavall.

BELLA DORMENT: "Ei, xicots. Esteu bé?"

NARRADOR: Va preguntar als tres prínceps que semblaven bastant desemparats i que, com sol passar, s'havien quedat fent un grup apart lluny de les dones.

PRÍncep 1 (traient el pit): "És clar que sí!"

NARRADOR: Llavors es va recordar d'allò que havien parlat a la reunió.

PRÍncep 1: "Bé jo, de fet ... Si he de ser sincer, ara que ens direm les veritats, estic bastant espantat només de pensar que he d'anar sol a casa travessant el bosc amb la fosca."

NARRADOR: Els altres dos prínceps feren que sí amb el cap.

BELLA DORMENT: "No et preocupis. Jo passo pels vostres palaus anant cap a casa. Amb mi estareu segurs."
BLANCANEUS: "A més a més, ja no ens cal témer res si el llop, les bruixes i els dracs són amics nostres."

NARRADOR: La Ventafocs es va acostar al segon príncep.

VENTAFOCS (fluixet): "Si tens por d'anar cap a casa teva sol, aniré amb tu i et donaré la ma."

NARRADOR: El segon príncep i la Ventafocs es varen endinsar junts cap al bosc.

RÍNXOLS D'OR / CAPUTXETA VERMELLA (anant-se'n cap al bosc pel camí): "Adéu a tothom!"

BELLA DORMENT: "Penseu-hi. A casa meva la setmana que ve. Quan haguem tret les bardisses cantarem i beurem vi. D'acord?"

PRÍncep 1: "Serà fantàstic!"

PRÍncep 3: "Tens whisky?"

NARRADOR: El llop estava massa enfeinat atipant-se a la taula de la Blancaneus per a poder contestar. Però, va poder grunyir amb aprovació.

La Rapunzel i el seu príncep somrigueren aprovant-ho, però gairebé no pensaven en altra cosa que ells dos. Quan tothom hagué marxat, la Blancaneus va tancar la porta del castell i va baixar cap al laboratori de la madrastra.

BLANCANEUS (fluixet): "Potser, tots i totes viurem feliços sempre més."

OBJECTIU•1 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

- ACTIVITATS**
- 1• El fòrum de les princeses. Dramatització/representació teatral
 - 2• Què et regalem? Anàlisi de la publicitat
 - 3• Buscant feina. Collage
 - 4• Bomber? Bombera? Treball amb diccionari

ACTIVITAT•2 Què et regalem?

Àrees relacionades Tutoria, educació visual i plàstica, ciències socials, ètica.

Material

- Revistes, diaris, cartolines, tisores, retoladors,...

Descripció de l'activitat

- Coincidint amb les campanyes publicitàries de Nadal o altres festes com, per exemple, el dia de la mare o del pare, es pot demanar als alumnes que portin publicitat dels grans centres comercials sobre les ofertes de regals.
- Analitzar, en grups petits, quins regals van adreçats als homes i quins a les dones, i que intentin trobar-ne el perquè.
- Posada en comú de les conclusions de cada grup.

Temes a tractar

- El paper de la dona i l'home a la societat.
- Les actituds masclistes.

Activitats complementàries

- Confecció d'un mural amb els retalls dels regals que han considerat que s'adrecen a cada sexe i les conclusions de cada grup.

OBJECTIU•1 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

- ACTIVITATS**
- 1• **El fòrum de les princeses.** Dramatització/representació teatral
 - 2• **Què et regalem?** Anàlisi de la publicitat
 - 3• **Buscant feina.** Collage
 - 4• **Bomber? Bombera?** Treball amb diccionari

ACTIVITAT•3 Buscant feina

Àrees relacionades Tutoria, educació visual i plàstica, ciències socials.

Material

- Revistes, diaris, cartolina, tisores, retoladors...

Descripció de l'activitat

- Els alumnes buscaran en diaris, premsa especialitzada, Internet, etc., imatges i anuncis escrits d'ofertes de treball que s'adrecin exclusivament a homes o a dones.
- Elaboració d'un mural o collage amb el material recollit que reflecteixi les diferències entre els gèneres.
- Anàlisi i debat posterior.

Temes a tractar

- El paper de la dona i de l'home a la societat: influència en el món del treball.
- Les actituds masclistes.

OBJECTIU•1 Analitzar els rols de gènere potenciat per la societat.

- ACTIVITATS**
- 1• El fòrum de les princeses. Dramatització/representació teatral
 - 2• Què et regalem? Anàlisi de la publicitat
 - 3• Buscant feina. Collage
 - 4• Bomber? Bombera? Treball amb diccionari

ACTIVITAT•4 Bomber? Bombera?

Àrees relacionades Tutoria, llengua catalana.

- Material**
- Fitxa 1.
 - Diccionaris.

- Descripció de l'activitat**
- Buscar en el diccionari el mot femení de les activitats professionals següents, i el seu significat: bomber, metge, advocat, enginyer, infermer, batlle, manobre, algtzir.
 - Comentari i anàlisi dels significats trobats.
 - Classificació de les professions del nostre entorn que tradicionalment s'han considerat masculines i/o femenines. Fer-ne un llistat.
 - Debat dirigit a partir de la qüestió: "Aquesta classificació respon a la realitat actual en el món laboral?"

- Temes a tractar**
- El paper de la dona i l'home a la societat: influència en el món del treball.
 - Les actituds masclistes.

OBJECTIU•2

Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.

ACTIVITATS

- 1• **Què m'està passant?** Qüestionari sobre canvis
- 2• **Cosa d'hormones.** Audiovisual i debat
- 3• **El nostre cos.** Audiovisual, treball de grup i treball individual

OBJECTIU•2

Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.

ACTIVITATS

- 1• **Què m'està passant?** Qüestionari sobre canvis
- 2• **Cosa d'hormones.** Audiovisual i debat
- 3• **El nostres cos.** Audiovisual, treball de grup i treball individual

ACTIVITAT•1 Què m'està passant?

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa, matemàtiques, informàtica.

Material

- Fitxa 1. Nois
- Fitxa 1. Noies

Descripció de l'activitat

- El professor llegirà en veu alta cadascun dels ítems que integren l'enquesta de la fitxa 1 (nois i noies), i aclarirà el vocabulari que calgui.
- Els escolars realitzaran, de manera individual, l'enquesta que els correspongui per sexe.
- El professor les recull i n'extreu la informació, diferenciant-la per sexe.
- Posada en comú de les conclusions i resolució dels dubtes que hagin pogut sorgir.

Temes a tractar

- Canvis fisiològics que es produeixen en els nois i les noies.
- Diferències individuals en aquest procés de canvi.
- Acceptació dels canvis.

Activitats complementàries

- Elaboració de gràfics amb els canvis més freqüents en el grup/classe, segons sexe.
- Elaboració d'un mural amb els resultats de les enquestes.

ACTIVITAT•1 Què m'està passant?

FITXA•1 NOIS

Nom

Data

Del llistat de canvis fisiològics inclosos en la taula següent, marca amb una creu (X) aquells que hagis observat en el teu propi cos.

Canvis en el meu cos	Sí	No
Tinc pèl a la cara.	☐	☐
Tinc acne a la cara.	☐	☐
Tinc les espatlles més amples.	☐	☐
Tinc la pell més aspra i greixosa.	☐	☐
He augmentat de pes i de talla.	☐	☐
Tinc pèl a les cames, als braços i al pit.	☐	☐
Tinc pèl a les aixelles.	☐	☐
Tinc pèl al pubis.	☐	☐
Tinc les cames i els braços més musculats.	☐	☐
Tinc el penis i els testicles més grans.	☐	☐
Suo més i faig una olor diferent.	☐	☐
Tinc el cabell més greixós.	☐	☐
M'ha canviat la veu, a vegades faig "galls".	☐	☐
Se'm veu la nou del coll.	☐	☐
He tingut alguna ejaculació.	☐	☐

ACTIVITAT•1 Què m'està passant?

FITXA•1 NOIES

Nom

Data

Del llistat de canvis fisiològics inclosos en la taula següent, marca amb una creu (X) aquells que hagi observat en el teu propi cos.

Canvis en el meu cos	Sí	No
Tinc els malucs més amples i les cames més gruixudes.	☐	☐
M'estan creixent els pits.	☐	☐
Tinc pèl al pubis.	☐	☐
He augmentat de pes i talla.	☐	☐
Tinc la regla.	☐	☐
Tinc pèl a les aixelles.	☐	☐
El meu cos s'arrodoneix.	☐	☐
Tinc la pell més greixosa.	☐	☐
Tinc més pèl als braços i a les cames.	☐	☐
Suo més i faig una olor diferent.	☐	☐
Tinc el cabell més greixós.	☐	☐
Tinc acne a la cara.	☐	☐

OBJECTIU•2

Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.

ACTIVITATS

- 1• **Què m'està passant?** Qüestionari sobre canvis
- 2• **Cosa d'hormones.** Audiovisual i debat
- 3• **El nostres cos.** Audiovisual, treball de grup i treball individual

ACTIVITAT•2 Cosa d'hormones

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Material

- Vídeo *Cosa d'hormones*, Fundació Jaume Bofill.

Descripció de l'activitat

- Visualització dels apartats: *La pubertat* (5') i *El cos canvia* (3') del vídeo *Cosa d'hormones*.
- Els alumnes anotaran aquelles frases o situacions que diuen o viuen els personatges, amb les quals se sentin identificats.
- Comentari en grup de les situacions triades.
- Discussió general i conclusions.

Temes a tractar

- Canvis fisiològics que es produeixen en els nois i les noies.
- Diferències individuals en aquest procés de canvi.
- Acceptació dels canvis.

OBJECTIU•2

Conèixer i assumir positivament els canvis fisiològics, i millorar la informació bàsica sobre l'anatomia i la fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.

ACTIVITATS

- 1• **Què m'està passant?** Qüestionari sobre canvis
- 2• **Cosa d'hormones.** Audiovisual i debat
- 3• **El nostre cos.** Audiovisual, treball de grup i treball individual

ACTIVITAT•3 El nostre cos

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Material

- Vídeo *La pubertat*, Fundació Jaume Bofill.
- Fitxes 1, 2 i 3.

Descripció de l'activitat

- Visualització del vídeo *La pubertat* (13').
- Respondre, en grups petits, les preguntes de la fitxa 1.
- Posada en comú de les respostes i aclariment dels dubtes que hi puguin haver.
- Copiar els dibuixos i els noms dels òrgans sexuals interns i externs dels nois i les noies. Fitxes 2 i 3. Correcció de l'activitat amb el suport d'alguna làmina de l'aparell reproductor.

Temes a tractar

- Canvis fisiològics en els nois i les noies.
- Anatomia i fisiologia de l'aparell reproductor del noi i de la noia.

ACTIVITAT•3 El nostre cos

FITXA•1

Nom

Data

Responen les següents qüestions:

1. Què és l'ejaculació? Com es produeix? Quina és la seva funció?

2. Què és la menstruació? Com es produeix? Quina és la seva funció?

3. Quina durada té el cicle menstrual?

4. La regla pot limitar la noia en les seves activitats diàries?

5. Quines mesures higièniques cal tenir present durant la menstruació?

6. Què és la fimosi? Tots els nois tenen aquest problema? Com es pot resoldre?

7. Al noi li calen unes mesures higièniques concretes pel que fa als genitals?

ACTIVITAT•3 El nostre cos. Nois

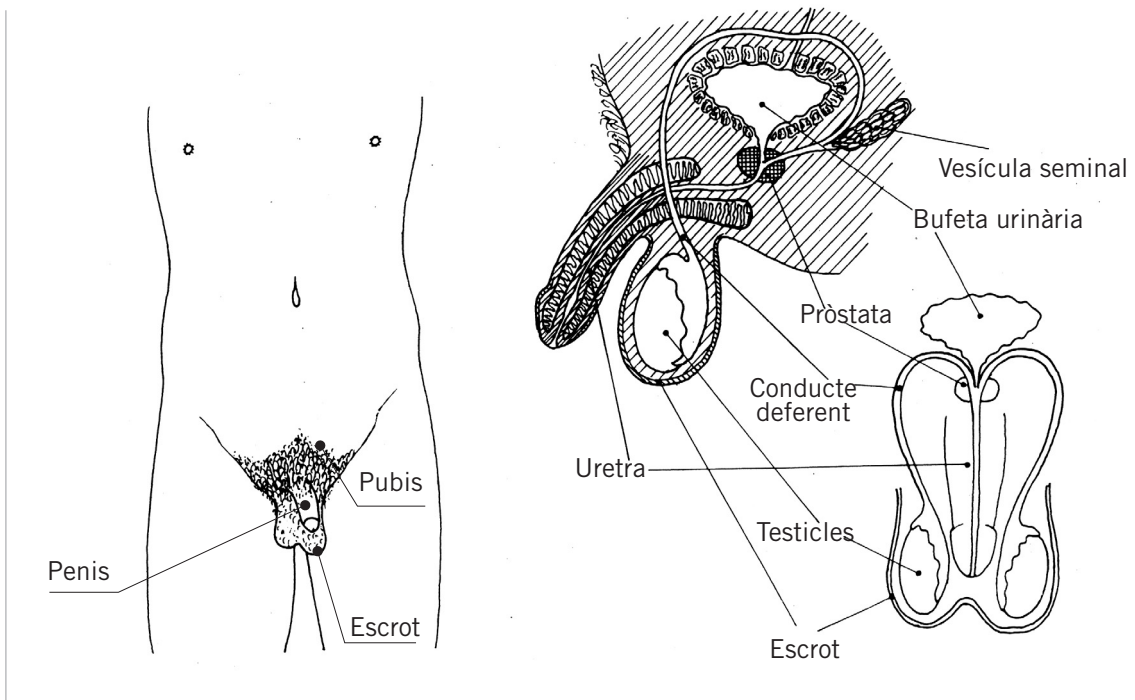
FITXA•2

Nom _____

Data _____

Copia en el requadre en blanc, els dibuixos de l'aparell reproductor masculí i els noms dels òrgans corresponents.

Aparell genital masculí

Font: dibuixos adaptats del programa *L'experiència de créixer*. Ajuntament de Manresa.

ACTIVAT•3 El nostre cos. Noies

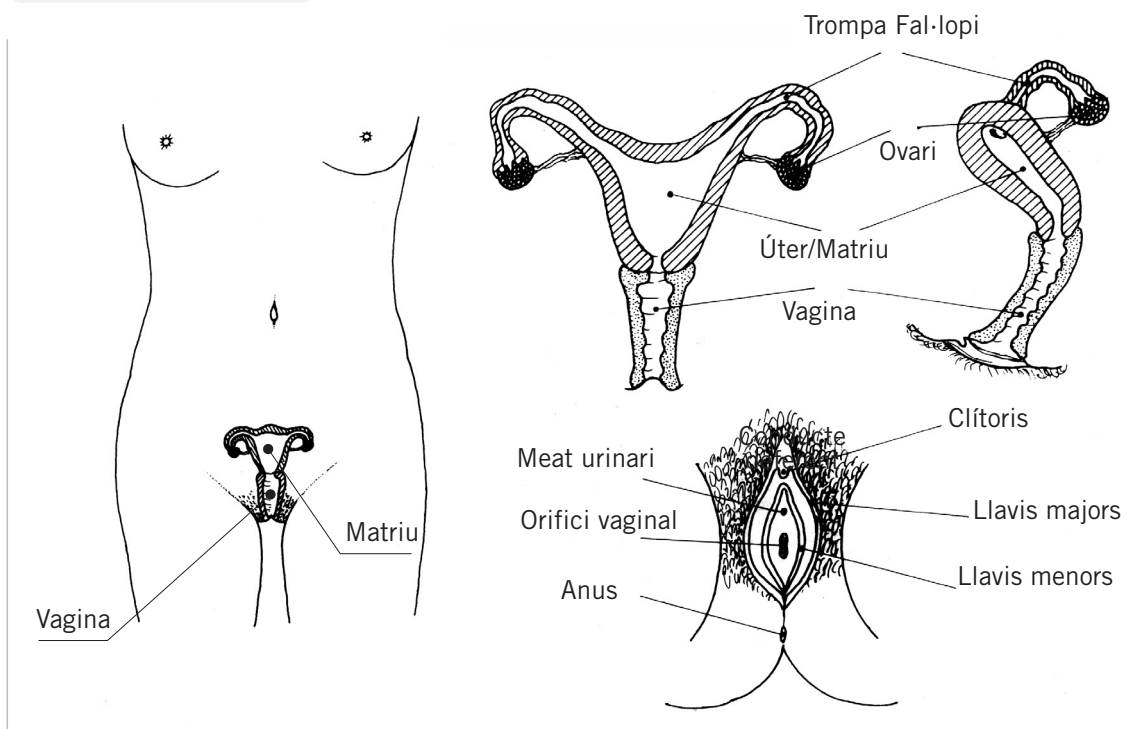
FITXA•3

Nom

Data

Copia en el requadre en blanc, els dibuixos de l'aparell reproductor femení i els noms dels òrgans corresponents.

Aparell genital femení

Font: dibuixos adaptats del programa *L'experiència de créixer*. Ajuntament de Manresa.

Blank space for copying the diagrams and labeling the organs.

OBJECTIU•3

Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.

ACTIVITATS

- 1• L'auto què...? L'autoestima!!! Joc
- 2• Tinc 13 anys i ... Discussió de casos
- 3• Els nois i les noies parlem del mateix? Audiovisual i treball de grup
- 4• Com em sento... Qüestionari

OBJECTIU•3

Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.

ACTIVITATS

- 1• L'auto què...? L'autoestima!!! Joc
- 2• Tinc 13 anys i ... Discussió de casos
- 3• Els nois i les noies parlem del mateix? Audiovisual i treball de grup
- 4• Com em sento... Qüestionari

ACTIVITAT•1**L'auto què...? L'autoestima!!!**

Àrees relacionades

Tutoria, llengua catalana.

Material

- Fitxa professor.
- Folis, cinta adhesiva.

Descripció de l'activitat

- Presentació de l'activitat i del concepte d'autoestima.
- Distribució entre els alumnes d'un paper en blanc que s'hauran d'enganxar a l'esquena.
- Els alumnes han de passejar-se per la classe durant uns 10 minuts anotant en el paper, de tantes persones com vulguin, alguna qualitat positiva d'aquella persona (física, d'habilitats, de conducta). Cap persona no es pot quedar amb el paper en blanc i totes les paraules han de ser positives.
- Els alumnes han de tornar a seure passats aquests minuts i llegir el que els han escrit els altres. Si algú vol, ho pot llegir en veu alta.
- Comentar amb el grup/classe les qüestions de la fitxa del professor.
- Conclusions.

Temes a tractar

- Concepte d'autoestima.
- Identificació i valoració de les qualitats positives de cadascú.

ACTIVITAT•1 L'auto què...? L'autoestima!!!

FITXA PROFESSOR

Guió per a la discussió

(demanar que responguin sincerament)

1. Us ha costat escriure aquestes qualitats?
2. Algú pensava que no li escriurien res?
3. Algú vol comentar alguna cosa positiva que li hagin escrit i que no s'esperava?
4. Si haguéssim deixat obert a qualitats positives i negatives, quines creieu que haurien sortit?
Per què?
5. El nostre entorn cultural facilita o dificulta a les persones donar i rebre valoracions positives?
Per què?
6. Té alguna cosa a veure l'autoestima amb la sexualitat?

OBJECTIU•3

Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.

ACTIVITATS

- 1• L'auto què...? L'autoestima!!! Joc
- 2• Tinc 13 anys i ... Discussió de casos
- 3• Els nois i les noies parlem del mateix? Audiovisual i treball de grup
- 4• Com em sento... Qüestionari

ACTIVITAT•2 Tinc 13 anys i...

Àrees relacionades

Tutoria.

Material

- Fitxa 1.
- Cartolina, papers de colors, retoladors...

Descripció de l'activitat

- Distribuir els alumnes en grups petits, tants com situacions es plantegen (mínim 5).
- Distribuir a cada grup una de les situacions de la fitxa 1 (el professor pot afegir-ne d'altres que els siguin properes). Han de discutir-la i trobar una solució consensuada a la problemàtica que es planteja.
- Posada en comú i conclusions, les quals es poden transcriure a cartolina o paper de color.

Temes a tractar

- Els canvis psicològics i fisiològics.

ACTIVITAT•2 Tinc 13 anys i...

FITXA•1

Tinc 13 anys i la majoria de companys de classe ja han fet el canvi. Crec que tinc algun problema pel que fa al meu desenvolupament... Creieu que hauria d'anar al metge?

Ahir em va venir la regla i he quedat amb la colla per anar a la platja aquesta tarda. No m'he atrevit a dir-los que no, però jo no em banyo mai quan tinc la regla, m'han dit que és perillós... Què faríeu vosaltres?

A classe, a gairebé tothom li agrada el futbol o el bàsquet. Jo prefereixo entretenir-me endreçant i actualitzant la meva col·lecció de fòssils o llegint un bon llibre a casa. No m'agrada practicar aquests esports ni anar a veure partits els caps de setmana amb els companys. Un dia, sense solta ni volta, un amic em va dir: "Ets un tio estrany. No es pot anar enlloc amb tu." Em vaig sentir dolgut i penso que, malgrat no m'agradi el futbol, estaria molt content d'anar amb els companys al cinema. Penseu que sóc estrany?

Gairebé tots els companys de classe diuen "marica" a P., perquè té unes maneres de fer que semblen efeminades per als demés. Penseu que el nostre comportament defineix la nostra tendència sexual?

Avui quan m'he llevat he vist que tenia el pijama moll d'un líquid enganxós. Els meus amics m'han explicat que això és normal, però, em fa vergonya pensar en què em dirà la mare quan ho vegi. Com li podria explicar a la mare el que m'ha passat?

OBJECTIU•3

Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.

ACTIVITATS

- 1• L'auto què...? L'autoestima!!! Joc
- 2• Tinc 13 anys i ... Discussió de casos
- 3• Els nois i les noies parlem del mateix? Audiovisual i treball de grup
- 4• Com em sento... Qüestionari

ACTIVITAT•3**Els nois i les noies parlem del mateix?**

Àrees relacionades

Tutoria.

Material

- Vídeo *Cosa d'hormones*, Fundació Jaume Bofill.
- Fitxa 1.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Visualització dels apartats *Els companys* (3') i *L'autoimatge* (6') del vídeo *Cosa d'hormones*.
- Distribuir els alumnes en grups petits i omplir la fitxa 1.
- Debat general a partir de la fitxa del professor.

Temes a tractar

- El concepte d'autoimatge i d'autoestima.
- Factors que influeixen en la imatge corporal.
- Autoimatge i gènere.

ACTIVITAT•3 Els nois i les noies parlem del mateix?

FITXA•1

Nom

Data

Anoteu a la columna corresponent els temes que acostumeu a comentar quan us trobeu amb el grup d'amics o d'amigues.

Els nois parlen de...

Les noies parlen de...

ACTIVITAT•3 Els nois i les noies parlem del mateix? FITXA PROFESSOR

Guió per a la discussió

1. Elaborar entre tots els alumnes una definició d'autoimatge diferenciant-la de la d'autoestima.
2. Anomenar factors que influeixen en la imatge corporal (amics, família, moda, mitjans de comunicació...)
3. Com pot influir l'autoimatge en l'autoestima?
4. Quines coses poden millorar la imatge personal?

Informació per al professor

L'autoimatge és la imatge d'un mateix. És la idea que tenim de nosaltres, com ens veiem i com sentim que ens veuen els altres. L'autoimatge és la nostra "carta de presentació" davant les persones.

Fixar-se en l'aspecte físic ens pot ajudar a millorar la nostra imatge, l'estil i la manera de presentar-nos als altres.

Totes les parts del cos són maques, perquè ens són pròpies. Amb ell ens relacionem amb els nostres companys, amb els adults i amb totes les persones que ens envolten. N'hem de tenir cura!

OBJECTIU•3

Conèixer i assumir positivament els canvis psicològics per millorar l'autoestima i identificar i valorar les qualitats positives que la resta veuen en ells.

ACTIVITATS

- 1• L'auto què...? L'autoestima!!! Joc
- 2• Tinc 13 anys i ... Discussió de casos
- 3• Els nois i les noies parlem del mateix? Audiovisual i treball de grup
- 4• Com em sento... Qüestionari

ACTIVAT•4

Com em sento...

Àrees relacionades

Tutoria.

Material

- Fitxa 1.

Descripció de l'activitat

- Els alumnes han d'omplir de manera individual la fitxa 1.
- En grups petits posaran en comú els aspectes de "La meva fitxa personal" marcats amb negreta.
- Cada grup ha d'escollir un portaveu que farà un resum dels diferents aspectes i els exposarà a la resta sense especificar qui ha fet cada comentari.

Temes a tractar

- Els canvis psicològics.

ACTIVITAT•4 Com em sento...

FITXA•1

Nom

Data

La meva fitxa personal

Virtuts que em reconec:

Defectes que em reconec:

Coses que m'agraden:

Coses que em molesten:

Les persones amb qui m'entenc amb facilitat són aquelles que:

Nom de les tres persones amb qui m'entenc millor:

Les persones amb qui no m'entenc són aquelles que:

Coses que em fan sentir que he canviat darrerament:

Coses de mi mateix/a que m'agradaria canviar:

La frase que defineix com em sento o com em veig a mi mateix/a actualment és:

OBJECTIU•4 Conèixer els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.

ACTIVITATS

- 1• Analitzem els nostres hàbits d'higiene. Qüestionari i sopa de lletres
- 2• Saludable - No saludable. Registre individual

OBJECTIU•4

Conèixer els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.

ACTIVITATS

- 1• **Analitzem els nostres hàbits d'higiene.** Qüestionari i sopa de lletres
- 2• **Saludable - No saludable.** Registre individual

ACTIVITAT•1**Analitzem els nostres hàbits d'higiene**

Àrees relacionades

Tutoria.

Material

- Fitxa 1.
- Fitxa 2.
- Fitxa professor.

Descripció de l'activitat

- Omplir l'enquesta de la fitxa 1 de manera individual a classe.
- Buidatge de l'enquesta pel professor o pel grup/classe mateix.
- Buscar, en la Sopa de lletres de la fitxa 2, vuit paraules relacionades amb la higiene i la cura del nostre cos.
- Comentari dels resultats per part del professor, correcció de la sopa de lletres i debat general.
- Si el professor ho considera adient, es pot respondre de manera anònima.

Temes a tractar

- Els hàbits d'higiene.

ACTIVITAT•1 **Analitzem els nostres hàbits d'higiene**

FITXA•1

Nom

Data

Analitza els teus hàbits d'higiene i contesta aquestes preguntes:

1. Quantes vegades per setmana acostumes a dutxar-te?

2. Amb quina freqüència et rentes el cap?

3. Després de fer exercici físic et dutxes?

4. Utilitzes el raspall de dents?

Quantes vegades al dia?

5. Et rentes les mans abans i després de menjar?

6. Et rentes sempre les mans després d'anar al WC?

7. Què s'ha de tenir en compte per a una correcta neteja dels genitals?

8. Penses que canvien d'alguna manera les mesures higièniques quan una noia té la menstruació?
Per què?

9. Escriu les normes d'higiene que tu consideres bàsiques:

ACTIVITAT•1 Analitzem els nostres hàbits d'higiene

FITXA•2

Nom

Data

Busca en aquesta sopa de lletres VUIT paraules relacionades amb la higiene i la cura del nostre cos.

D	E	N	T	I	F	R	I	C	I
E	C	O	M	P	R	E	S	A	A
S	T	D	F	A	W	A	F	B	W
O	O	C	C	S	A	I	P	O	S
D	V	H	O	L	P	I	N	T	A
O	A	T	U	B	A	N	Y	I	B
R	LL	C	O	L	O	N	I	A	O
A	O	N	Q	L	S	R	M	O	S
N	L	N	U	E	Z	P	E	O	T
T	A	M	R	E	U	I	N	S	O

ACTIVITAT•1 Analitzem els nostres hàbits d'higiene FITXA PROFESSOR

Correcció, paraules amagades: dentífrici, compresa, desodorant, tovallola, colònia, bany, pinta, sabó.

D	E	N	T	I	F	R	I	C	I
E	C	O	M	P	R	E	S	A	A
S	T	D	F	A	W	A	F	B	W
O	O	C	C	S	A	I	P	O	S
D	V	H	O	L	P	I	N	T	A
O	A	T	U	B	A	N	Y	I	B
R	LL	C	O	L	O	N	I	A	O
A	O	N	Q	L	S	R	M	O	S
N	L	N	U	E	Z	P	E	O	T
T	A	M	R	E	U	I	N	S	O

OBJECTIU•4

Conèixer els hàbits d'higiene referits als òrgans sexuals i assolir un estil de vida saludable pel que fa a la sexualitat i l'afectivitat.

ACTIVITATS

- 1• **Analitzem els nostres hàbits d'higiene.** Qüestionari i sopa de lletres
- 2• **Saludable - No saludable.** Registre individual

ACTIVITAT•2**Saludable - No saludable**

Àrees relacionades

Tutoria, ciències de la naturalesa.

Material

- Fitxa 1.

Descripció de l'activitat

- Escriure, de manera individual, en la columna corresponent de la fitxa 1, el que han fet durant la setmana segons siguin activitats que poden afavorir la salut o bé perjudicar-la.
- Amb el grup/classe analitzar aquestes activitats i diferenciar les que depenen fonamentalment d'ells de les que depenen d'altres persones o entorns.

Temes a tractar

- Estils de vida.

Activitats complementàries

- Confeccionar un fullet informatiu amb missatges que ajudin a millorar les activitats que han sortit com a no saludables.

ACTIVITAT•2 **Saludable - No saludable**

FITXA•1

Nom

Data

Escriu a la columna corresponent les activitats que has fet durant la setmana en funció de si afavoreixen o perjudiquen la salut.

	Activitats saludables	Activitats no saludables
Exemples	He fet esport	He dormit menys de 8 hores
Dilluns		
Dimarts		
Dimecres		
Dijous		
Divendres		
Dissabte		
Diumenge		

OBJECTIU•5 Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.

- ACTIVITATS**
- 1• Com parlem els nois i les noies de sexe? Llistat sinònims
 - 2• El nostre diccionari bàsic. Treball amb diccionari
 - 3• Remena la sopa. Sopa de lletres

OBJECTIU•5 Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.

- ACTIVITATS**
- 1• Com parlem els nois i les noies de sexe? Llistat sinònims
 - 2• El nostre diccionari bàsic. Treball amb diccionari
 - 3• Remena la sopa. Sopa de lletres

ACTIVITAT•1 Com parlem els nois i les noies de sexe?

Àrees relacionades Tutoria, llengua catalana.

- Material**
- Fitxa 1.
 - Fitxa professor.

- Descripció de l'activitat**
- Distribuir els escolars en grups petits. Distribuir la fitxa 1 a cada alumne.
 - Han d'escriure, en les caselles en blanc d'aquesta fitxa, totes les paraules que coneguin ("vulgars" i "no vulgars") i que facin referència als mots que es troben a la taula de la mateixa fitxa. Se'n poden afegir de nous.
 - Anàlisi del vocabulari. Les paraules de la taula s'escriuen a la pissarra, que estarà dividida en dues parts: en una, s'anotaran les paraules recollides pels nois/es i, en l'altra, les corresponents al vocabulari més correcte i/o tècnic, si no han sortit.
 - Discussió general a partir de les qüestions plantejades en la fitxa del professor.

- Temes a tractar**
- Llenguatge sexual col·loquial i tècnic.
 - Àmbits d'utilització d'un tipus de llenguatge o altre.
 - Factors d'influència en l'ús d'un tipus de llenguatge o altre.

ACTIVITAT•1 Com parlem els nois i les noies de sexe?

FITXA•1

Nom _____

Data _____

Escriviu en la columna de la dreta totes les paraules que conegueu que facin referència als mots de la primera columna. Podeu afegir-ne d'altres.

Vagina	_____
Penis	_____
Testicles	_____
Pits	_____
Vulva	_____
Menstruació	_____
Erecció	_____
Masturbació	_____
Cul	_____
Fer l'amor	_____
Homosexual	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

**ACTIVITAT•1 Com parlem els nois
i les noies de sexe?****FITXA PROFESSOR**

Guió per a la discussió

1. Quin tipus de llenguatge creieu que s'utilitza més en parlar de sexualitat, el tècnic o el col·loquial?
Per què?
2. Quan s'utilitza el llenguatge tècnic per parlar de sexualitat?
Quan s'utilitza el llenguatge col·loquial?
3. Us resulta còmode o fàcil utilitzar termes vulgars?
4. D'on penseu que provenen aquests termes?
Quin significat penseu que tenen les paraules vulgars en parlar de sexualitat?
5. Per què altres parts del cos només reben un nom o dos, com a molt,
i els genitals tants i tan diferents?
6. Quines diferències trobeu entre el vocabulari sexual que s'utilitza en diferents edats:
nens/es, adolescents, adults, gent gran?
7. Hi ha expressions infantils? Quin sentit té utilitzar paraules infantils?
8. Hi ha diferències entre el llenguatge que utilitzen els nois i les noies? Quines?
9. Heu sentit vergonya en veure, escriure o llegir en veu alta aquestes paraules?
Per què sí? Per què no?

OBJECTIU•5 Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.

- ACTIVITATS**
- 1• Com parlem els nois i les noies de sexe? Llistat sinònims
 - 2• El nostre diccionari bàsic. Treball amb diccionari
 - 3• Remena la sopa. Sopa de lletres

ACTIVITAT•2 El nostre diccionari bàsic

Àrees relacionades Tutoria, llengua catalana, ciències de la naturalesa.

- Material**
- Fitxa 1.
 - Fitxa professor.
 - Diccionaris.

- Descripció de l'activitat**
- Buscar en el diccionari el significat dels termes que consten a la fitxa 1 i afegir-ne d'altres que hagin anat sortint a les activitats anteriors. El docent trobarà les descripcions corresponents a la fitxa professor.
 - Aquesta activitat es pot fer de manera individual, per parelles o en grup, segons el criteri del professor.

- Temes a tractar**
- Terminologia sexual correcta.
 - Conceptes recollits en la fitxa professor.

ACTIVITAT•2 El meu diccionari bàsic

FITXA•1

Nom

Data

Busca en el diccionari el significat dels termes de la primera columna i escriu-los en l'espai corresponent.

Vulva	
Clítoris	
Vagina	
Úter / Matriu	
Òvul	
Espermatozoide	
Pròstata	
Menstruació	
Erecció	
Ejaculació	
Orgasme	
Masturbació	
Prepuci	
Fecundació	
Esterilitat	
Impotència	
Fimosis	
Himen	
Coit	

ACTIVITAT•2 El meu diccionari bàsic

FITXA PROFESSOR

Informació per al professor. Conceptes.

Vulva	Conjunt d'òrgans sexuals externs femenins, que envolten l'orifici vaginal.
Clítoris	Òrgan sexual femení, molt sensible, situat a sobre del meat urinari.
Vagina	Conducte muscular que comunica la vulva amb la matriu.
Úter / Matriu	Òrgan sexual intern femení, amb forma semblant a una pera, on es desenvolupa l'embrió quan hi ha embaràs.
Òvul	Cèl·lula sexual femenina.
Espermatozoide	Cèl·lula sexual masculina.
Pròstata	Glàndula masculina que secreta un líquid espès que es barreja amb els espermatozoides.
Menstruació	Procés d'expulsió de l'endometri (capa interna de la matriu). Dura entre 3 i 7 dies, depèn de la noia.
Erecció	Nom que es refereix a l'augment de mida del penis. Pot ser involuntària o com a resposta d'un estímul sexual.
Ejaculació	Sortida de semen com a conseqüència de l'excitació sexual.
Orgasme	Moment en què culmina l'excitació sexual.
Masturbació	Acaronar-se els òrgans sexuals per a obtenir plaer. Acostuma a ser una pràctica individual.
Prepuci	Replec de pell que cobreix el gland.
Fecundació	Fusió d'un òvul i un espermatozoide.
Esterilitat	Problemàtica que pot presentar tant l'home com la dona, que li impedeix la reproducció.
Impotència	Dificultat que presenten alguns homes per a tenir ereccions.
Fimosi	Problemàtica en la qual el prepuci és molt estret i no permet la sortida del gland. No es dona en tots els nois.
Himen	Membrana molt fina i elàstica, que es troba cobrint, parcialment, la entrada de la vagina.
Coit	Relació sexual en què hi ha penetració del penis.

OBJECTIU•5 Conèixer i utilitzar la terminologia sexual correcta.

- ACTIVITATS**
- 1• Com parlem els nois i les noies de sexe? Llistat sinònims
 - 2• El nostre diccionari bàsic. Treball amb diccionari
 - 3• Remena la sopa. Sopa de lletres

ACTIVITAT•3 Remena la sopa

Àrees relacionades Tutoria, ciències de la naturalesa, llengua catalana.

- Material**
- Fitxa 1.
 - Fitxa professor.

- Descripció de l'activitat**
- Trobar, en la Sopa de lletres de la fitxa 1, dotze paraules relacionades amb l'aparell reproductor del noi i la noia.
 - Correcció amb el grup/classe a partir de la fitxa professor i resoldre els dubtes que hi hagi pel que fa al significat d'alguns termes.

- Temes a tractar**
- Terminologia sexual correcta.

ACTIVITAT•3 Remena la sopa

FITXA•1

Nom

Data

Localitza les DOTZE paraules que s'amaguen a la sopa de lletres.

F	E	C	U	N	D	A	C	I	O
X	H	J	H	A	N	I	G	A	V
F	O	V	A	R	I	G	L	A	E
T	R	I	V	C	S	E	M	E	N
E	M	M	A	D	U	A	A	O	I
S	O	P	G	O	A	L	T	G	S
T	N	O	I	S	G	O	A	E	O
I	A	T	P	E	N	I	S	R	M
C	F	E	R	X	T	R	T	M	I
L	O	N	W	R	Q	O	I	P	F
E	S	T	E	R	I	L	S	S	O

ACTIVITAT•3 Remena la sopa

FITXA PROFESSOR

Correcció, paraules amagades: fecundació, ejacular, semen, penis, vagina, testicle, hormona, fimosi, estèril, regla, ovari, impotent.

F	E	C	U	N	D	A	C	I	O
X	H	J	H	A	N	I	G	A	V
F	O	V	A	R	I	G	L	A	E
T	R	I	V	C	S	E	M	E	N
E	M	M	A	D	U	A	A	O	I
S	O	P	G	O	A	L	T	G	S
T	N	O	I	S	G	O	A	E	O
I	A	T	P	E	N	I	S	R	M
C	F	E	R	X	T	R	T	M	I
L	O	N	W	R	Q	O	I	P	F
E	S	T	E	R	I	L	S	S	O

ACTIVITAT DE SÍNTESI

Què hem après

Nom _____

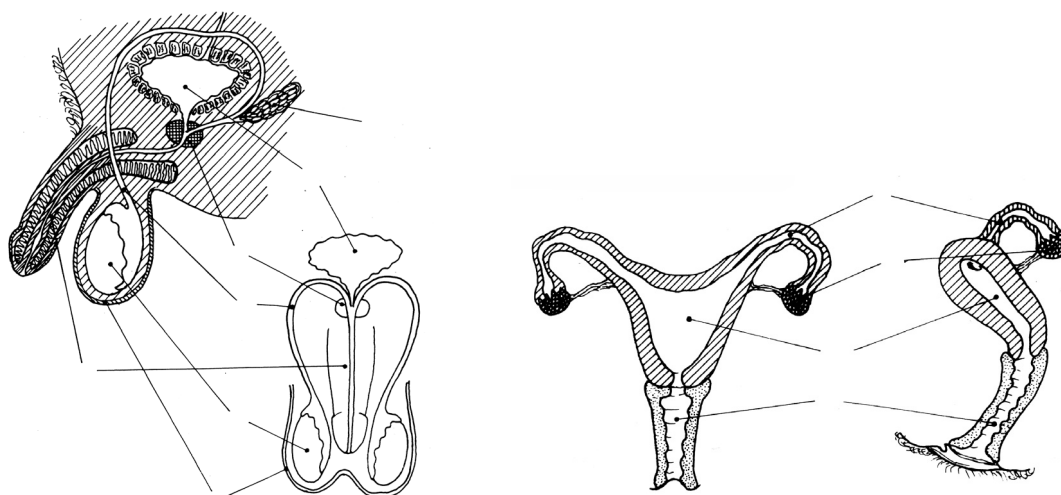
Data _____

Encercla un valor per a cadascuna de les següents afirmacions, segons el teu grau de conformitat amb l'enunciat.

1 = totalment d'acord; 2 = força d'acord; 3 = indiferent; 4 = força en desacord; 5 = totalment en desacord

Els nois no han de plorar mai.	1	2	3	4	5
Tant el pare com la mare han de tenir cura dels bebès.	1	2	3	4	5
Rentar i planxar és cosa de dones.	1	2	3	4	5
Els nois no han de participar en les feines de casa.	1	2	3	4	5
La sexualitat comença a l'adolescència.	1	2	3	4	5
A la pubertat els nois no noten cap canvi.	1	2	3	4	5
Totes les noies tenen la primera regla als 13 anys.	1	2	3	4	5
Les noies no es poden banyar els dies que tenen la regla.	1	2	3	4	5
No és normal que al noi li surti semen a la nit, dormint.	1	2	3	4	5
Les persones homosexuals són "viciosos".	1	2	3	4	5

Posa els noms següents en el lloc que els correspon al dibuix: vesícula seminal, trompa de Fal·lopi, bufeta urinària, úter o matriu, testicle, vagina, uretra, pròstata, escrot, conducte deferent, ovari.

ACTIVITAT DE SÍNTESI Què hem après?

Posa una creu (X) en la columna corresponent a cadascuna de les situacions que es plantegen, segons si milloren o empitjoren la teva autoestima.

	Millora la meva autoestima	Empitjora la meva autoestima
El professor t'ha criticat la feina davant tota la classe.	☐	☐
Els teus amics t'han felicitat pel nou pentinat / vestit.	☐	☐
Un noi/a que t'agrada t'ha convidat a sortir.	☐	☐
Has tret males notes en el darrer control o treball.	☐	☐
Has guanyat el premi del concurs (literari, de dibuix, de càlcul mental...) de l'escola.	☐	☐
Un amic/ga ha escampat un secret que tu li vas explicar en confiança.	☐	☐
El teu equip ha guanyat una competició important.	☐	☐

Els teus coneixements sobre la sexualitat els has obtingut de (tria totes les opcions que consideris adient):

	Sí	No
Pare	☐	☐
Mare	☐	☐
Amics/gues	☐	☐
Germans/es	☐	☐
Mestres	☐	☐
Revistes i/o llibres	☐	☐
Pel·lícules (televisió, cinema, vídeo, etc.)	☐	☐
Internet	☐	☐
Altres. Digues quins:		
<input type="text"/>		

ACTIVITAT DE SÍNTESE Què hem après?

Relaciona cadascun dels mots de la primera columna amb la seva definició, posant el número que correspongui a cada casella.

1. Vulva	Cèl·lula sexual femenina.
2. Clítoris	Glàndula masculina que secreta un líquid espès que es barreja amb els espermatozoides.
3. Vagina	Fusió d'un òvul i un espermatozoide.
4. Úter / Matriu	Òrgan sexual intern femení, amb forma semblant a una pera, on es desenvolupa l'embrió quan hi ha embaràs.
5. Òvul	Conjunt d'òrgans sexuals externs femenins, que envolten l'orifici vaginal.
6. Espermatozoide	Cèl·lula sexual masculina.
7. Pròstata	Sortida de semen com a conseqüència de l'excitació sexual.
8. Menstruació	Moment en què culmina l'excitació sexual.
9. Erecció	Òrgan sexual femení, molt sensible, situat a sobre del meat urinari.
10. Ejaculació	Membrana molt fina i elàstica, que es troba cobrint, parcialment, la entrada de la vagina.
11. Orgasme	Problemàtica en la qual el prepuci és molt estret i no permet la sortida del gland. No es dona en tots els nois.
12. Masturbació	Procés d'expulsió de l'endometri (capa interna de la matriu). Dura entre 3 i 7 dies, depèn de la noia.
13. Prepuci	Conducte muscular que comunica la vulva amb la matriu.
14. Fecundació	Problemàtica que pot presentar tant l'home com la dona, que li impedeix la reproducció.
15. Esterilitat	Relació sexual en què hi ha penetració del penis.
16. Impotència	Acaronar-se els òrgans sexuals per a obtenir plaer. Acostuma a ser una pràctica individual.
17. Fimosi	Nom que es refereix a l'augment de mida del penis. Pot ser involuntària o com a resposta d'un estímul sexual.
18. Himen	Replec de pell que cobreix el gland.
19. Coit	Dificultat que presenten alguns homes per a tenir ereccions.

CONSULTA

Educación sexual de adolescentes y jóvenes
Félix López Sánchez. Editorial Siglo XXI. 1995

Jo, tu i nosaltres. Cos, sexualitat i afectivitat
A. Savall; M. C. Molina; J. Cabra; X. Sarasibar; I. Marías. Editorial Octaedre. 1997

La educación sentimental. Una propuesta para adolescentes
Mercedes Oliveira. Editorial Icària. 1998

Pedagogia de la sexualitat
Pere Font Cabré. Editorial Graó. 1991

Les relacions sexuals
Pere Font Cabré. Editorial La Magrana. 1994

Programa de educación sexual. 11-14 años
R. Giommi; M. Perrotta. Editorial Everest. 1993

Programa de educación sexual. 15-18 años
R. Giommi; M. Perrotta. Editorial Everest. 1993

Autoconcepto y autoestima
Cuadernos de tutoría de Educación Secundaria Obligatoria. 1r ciclo
Antonio Vallés Arándiga. Editorial Escuela Española. 1998

Crèdit tutoria I, II, III
Àrea tutoria 1r cicle d'Educació Secundària Obligatòria.
M. Alguacil; V. Barceló; A. Masegosa; X. Melgarejo; C. Poch. Editorial Claret. 1998

Tutoria 1
Àmbit tutoria.
Pepín Beltrán. Editorial Castellnou. 1996

Cos, sexualitat, reproducció
Crèdit variable tipificat i eixos transversals.
M. Arasanz; M. Calero; E. Horiuel; M. Puigdomènech. Editorial Baula. 1997

Cos, sexualitat i reproducció
A. Domigo; B. Espinet; P. Font; J. de Manuel. Editorial Castellnou. 1997

Cos, sensualitat i sexualitat" Dafnis i Cloe
Biblioteca de la classe.
F. Boix; P. Font Editorial Graó.

Guia de salut i desenvolupament personal
Govern de Navarra. 1995
Programa d'educació per a la salut a l'escola (PESE). Generalitat de Catalunya

El libro de la regla
Todo lo que temas preguntar pero tienes que saber.
M. Gravelle; K. Gravelle. Editorial Medici

Sexe...què és?
R: Harris; M: Emberly. Editorial Serres

El adolescente. Sexualidad, vida y crecimiento
A. Comfort; J. Comfort. Editorial Naturart, S. A

La sexualitat segons Michel Foucault
Filosofia per a profans, 2
M. Larrauri. Editorial Tàndem

Què em passa?
P. Mayle. Editorial Montena

ÍNDIX DE RECURSOS

NARRATIVA

Descúbrete

E. Drill; H. Mcdonald; R. Odes. Ediciones B. Grupo Z. 2000

El diari lila de la Carlota

Gemma Lienas. Editorial Empúries

El diari vermell de la Carlota

Gemma Lienas. Editorial Empúries

El diari vermell d'en Flanagan

A. Martín; J. Ribera. Editorial Columna jove

39 vegades la primera vegada

Magdalena Bandera. Editorial Dvd

XLIX sonets d'amor

Valentí Gómez i Oliver. Editorial Empúries

Veinte poemas de amor y una canción desesperada

Pablo Neruda. Editorial Edaf

Històries de l'amor pagès. Costums i usos amorosos dels pagesos catalans

Felip Vendrell. Editorial Grata lectura

Crazy

Benjamin Lebert. Editorial Empúries

VÍDEOS EDUCATIUS

Cosa d'hormones

Adreçat a 1r cicle d' ESO. Fundació Jaume Bofill

Canviar i créixer

Adreçat a 1r cicle d' ESO. Fundació Jaume Bofill

Sexualitats

Adreçat a 2n cicle d' ESO. Fundació Jaume Bofill

Te gustará cambiar

Adreçat a 1r cicle d' ESO

Programa educativo Arbora. Tel. 902 200 014

Ahora te toca a ti

Adreçat a 2n cicle d' ESO

Programa educativo Arbora. Tel. 902 200 014

PEL·LÍCULES (VHS - DVD)

Philadelphia (57')

Any 1993. EEUU.

Director: Jonathan Demme

Las mujeres de verdad tienen curvas (90')

Any 2002. EEUU.

Directora: Patricia Cardoso

Billy Elliot (111')

Any 2000. Regne Unit

Director: Stephen Daldry

PÀGINES WEB

Instituto nacional de estadística

Encuesta de salud y hábitos sexuales – 2003

<http://www.ine.es>

Índice de páginas

Trencaclosques de l'aparell reproductor masculí i femení.

<http://www.indicedepaginas.com>

Ministerio de educación y ciencia

Proyecto biosfera (per a 3r d' ESO)

<http://www.cnice.mecd.es>

- Recursos primaria, ESO y bachillerato
- Ciencias y matemáticas
- Proyecto biosfera – alumnado

Ministerio de sanidad y consumo

Dades sobre embarassos i interrupcions voluntàries de l'embaràs, per grup d'edat.

<http://www.msc.es>

- Información al profesional
- Interrupción voluntaria del embarazo
- Datos estadísticos

Institut Dexeus

Enquesta de salut als adolescents escolaritzats de Catalunya – 2001

<http://www.iudexeus.uab.es/abases/indicepac.html>

Consejo de la juventud de España

<http://www.cje.org>

Publicaciones

Salud y juventud (enquesta nacional a nois i noies de 18-29 anys) 2002

Fundació La Caixa

<http://www.sidasaberajuda.com>

Hi ha jocs i un simulador d'epidèmies

Red estatal de organizaciones feministas contra la violencia de género

<http://www.redfeminista.org>

Notícies, dades estadístiques, legislació, informació sobre diferents tipus de violència,...

Observatorio de la violencia

<http://www.observatorioviolencia.org>

Documents, indicadors, observatori, notícies, altres enllaços.

ÍNDIX DE RECURSOS

Departament de salut. Generalitat de Catalunya

<http://www.gencat.net>

Departament *Salut*

Departament *Pla de salut*

Gurl

<http://www.gurl.com>

Pàgina en anglès, de les autores del llibre "*Descúbrete*", per a noies a partir de 13 anys.

Centre Jove d'Anticoncepció i Sexualitat.

Estudi del comportament dels joves estudiants de Barcelona – 1999.

<http://www3.gencat.es:81/joventut/serveis/obspub.htm>

Institut d'estudis de la sexualitat i la parella

<http://www.iesp.info>

Organització mundial de la salut (OMS)

<http://www.who.org>

Salut reproductiva

<http://www.saludreproductiva.com>

Centre de Recursos Pedagògics – Maresme I

<http://www.xtec.es/crp-mataro>

ALTRES

Telèfon d'informació de la SIDA. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

900 21 22 22 informació anònima i gratuïta

Telèfon Sanitat respon. Departament de Salut. Generalitat de Catalunya.

902 111 444 informació les 24h, 365 dies

Trivial sobre sexualitat i afectivitat (CD)

Yolanda Charte. Responsable del projecte.

AMETSA SOFT S. L.

ametsasoft@yahoo.es

Servei d'atenció a la salut sexual reproductiva – Consulta Jove

Ronda de Joan Prim, 35 – 1r

Dimecres de 9 a 13h i de 15 a 18h

Servei de Salut Pública

Ajuntament de Mataró

C/ Cuba, 47 – 08302 Mataró

Guia de recursos en l'atenció a la salut sexual i reproductiva "*No et quedis amb cap dubte*"

Editada pel Servei de Salut Pública del l'ajuntament de Mataró

La podeu sol·licitar a aquest mateix servei.

Maleta de recursos del *Programa Coneix, respecta, estima.*

Disponible en servei de préstec.

Centre de Recursos Pedagògics – Mataró

C/ Ciutat Freta, 31 – 1r

Tel. 93 741 61 41

AGRAÏMENTS

Aquesta publicació, així com la maleta de recursos que l'acompanya, ha rebut el suport i la col·laboració del **Centre de Recursos Pedagògics - Maresme I** (Mataró).

Amb el nostre agraïment:

- als professors dels centres docents de Mataró que han participat en el programa al llarg d'aquests deu anys i molt especialment a: Àngels Sánchez i Montse Codina - IES Damià Campeny, Marga Martínez - IES Puig i Cadafalch per la seva col·laboració en la fase inicial del programa CONEIX, RESPECTA, ESTIMA
- a l'equip de la Consulta Jove del PASSIR pel seu assessorament professional
- a la llibreria Robafaves de Mataró per la seva col·laboració.
- a totes aquelles persones i institucions que en un moment o altre ens han donat suport.

